

Gemeente Utrecht

Indicatie voor extra aandacht bij 0 tot 4-jarigen

Resultaten over 2013 en 2014

Inleiding

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) Utrecht heeft jaarlijks ongeveer 80.000 contacten met kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 18 jaar. JGZ-professionals maken in deze contacten een inschatting of het nodig is om een kind met extra aandacht te volgen. Deze notitie beschrijft de resultaten van deze inschatting over 26.833 unieke kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar die door de JGZ-professionals in 2013 en 2014 op het consultatiebureau zijn gezien.

Inschatting extra aandacht nodig door JGZ-professionals

Bij de inschatting of het nodig is om een kind met extra aandacht te volgen¹, kijken JGZ-professionals naar de situatie van het kind en de ouder(s) op verschillende levensgebieden die van invloed kunnen zijn op de ontwikkeling van het kind. Deze invloed kan negatief (bedreigend) of positief (beschermend) zijn. Voorbeelden van levensgebieden die bij de inschatting van de eigen kracht betrokken worden, zijn de medische, sociale of psychosociale situatie van ouder en kind, de ontwikkeling van het kind en de gezinssituatie (zie ook bijlage 1). Wanneer de bedreigende factoren in een gezin op het moment van het consult de overhand hebben, is de situatie uit balans. Dit betekent dat deze gezinnen het op dit moment zonder (extra) hulp niet alleen redden.

Wanneer JGZ-professionals kinderen met extra aandacht volgen, betekent dit dat zij ouders actief benaderen wanneer deze kinderen zonder afmelding niet naar het consult komen. Ook wordt zo nodig contact opgenomen met ketenpartners, zoals de voorschool. Wanneer een gezin uit balans is, beoordeelt de JGZ-professional of eventuele aanwezige hulp voldoende is om het gezin weer in balans te krijgen. Wanneer extra hulp nodig is, verwijst de JGZ hier actief naar door.

---

¹ De methode die JGZ-professionals bij deze inschatting gebruiken is gebaseerd van het balansmodel van Bakker¹ en het DMO-protocol².

1) Bakker, I., Bakker, C., Van Dijke, A. & Terpstra, L. (1998). O&O in perspectief. Utrecht: NIZW

2) Tan NJ, Boom van den DC, Hermanns JJM. (2005) Protocol ter ondersteuning van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Een volgsysteem voor consultatiebureau's (0-4 jarigen). Ontwikkeld in Opdracht Van DMO.

Leeswijzer

In de periode 1 januari 2013 tot en met 31 december 2014 hebben 27.327 kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar contact gehad met de JGZ Utrecht. De conclusie van de zorganalyse is over 98% van deze kinderen bekend (n=26.833). In de resultatenparagraaf worden de resultaten op buurtniveau beschreven. In verband met de leesbaarheid, zijn de namen van de buurten niet in de bijbehorende figuur opgenomen. De namen bij de buurten vindt u op de [algemene kaart van Utrecht met de wijk- en buurtindeling](#) (externe link).

De inschatting 'in balans/uit balans' wordt sinds mei 2014 op de huidige manier geregistreerd. Het weergegeven percentage gezinnen dat uit balans is, is een schatting die gebaseerd is op de resultaten over kinderen die tussen mei en december 2014 een contact met de JGZ hebben gehad (n=18.447). Over 92% van deze kinderen (n=16.893) is bekend of het gezin in of uit balans is.

De relatie tussen de aanwezigheid van bedreigende en beschermende factoren en de indicatie extra aandacht is voor alle bedreigende en beschermende factoren individueel getoetst met behulp van Pearsons correlatietoets (sterkte van de relatie) en univariate logistische regressie (grootte van de relatie).

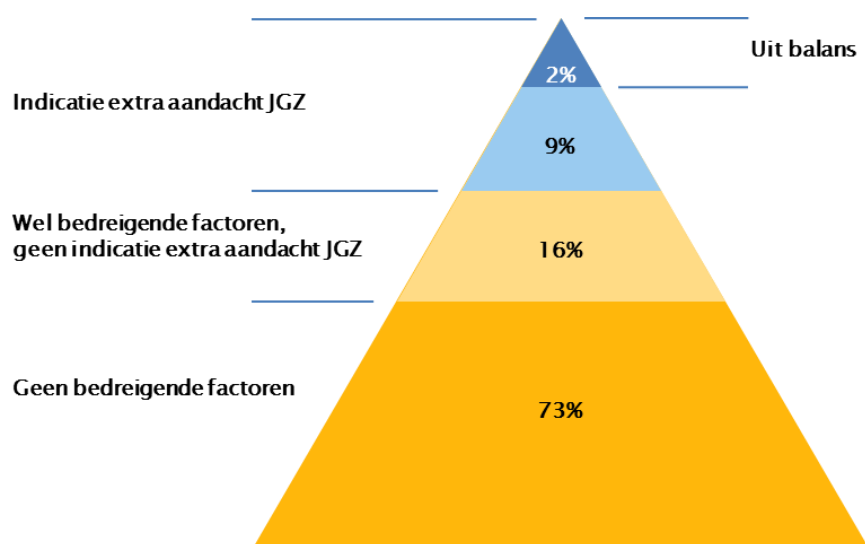
Resultaten

Extra aandacht nodig

Op basis van de inschatting van de JGZ-professionals kunnen de kinderen in vier groepen worden verdeeld. Voor de meeste kinderen (73%) geldt dat er geen bedreigende factoren zijn voor het gezond opgroeien van het kind. Bij 16% van de kinderen geldt dat er wel sprake is van bedreigende factoren, maar dat de eigen kracht van het gezin voldoende is om met deze bedreigingen om te kunnen gaan. In de gezinnen van 11% van de kinderen zijn in die mate bedreigende factoren aanwezig dat de JGZ deze kinderen met extra aandacht wil volgen.

Over 2% van de kinderen oordeelt de JGZ dat het gezin niet in balans is. Deze gezinnen hadden ten tijde van het consult (extra) hulp nodig.

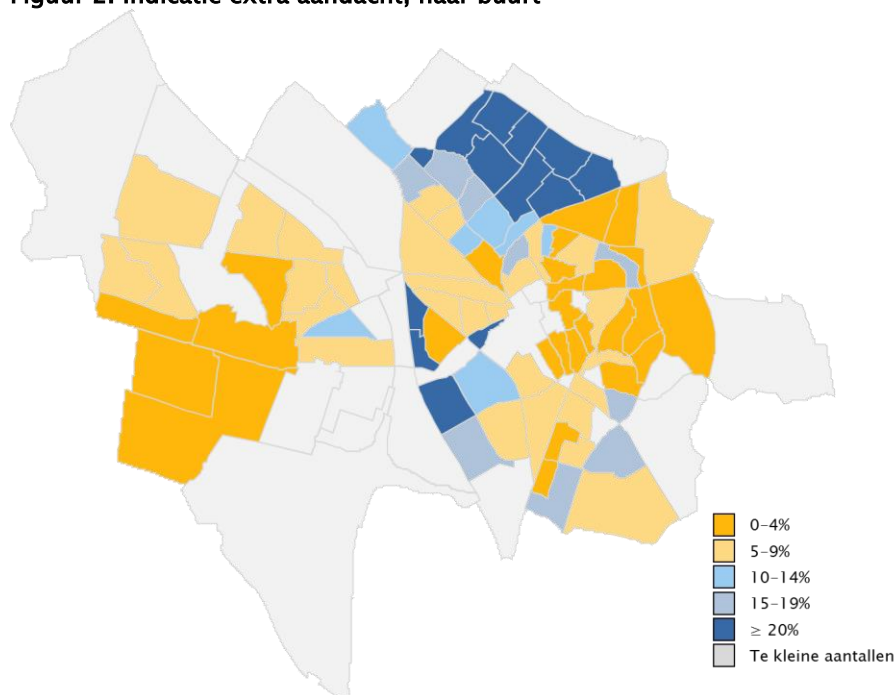
Figuur 1. Conclusie zorganalyse door JGZ-professionals

JGZ-professionals geven kinderen die wonen in de wijken Overvecht, Noordwest en Zuidwest relatief vaak een indicatie extra aandacht. Ook in andere wijken zijn buurten waar dit het geval is (zie ook bijlage 3b):

- West (Halve Maan-zuid; Halve Maan-noord; Leidseweg e.o.)
- Noordoost (Staatsliedenbuurt; Zeeheldenbuurt, Hengeveldstraat e.o.)
- Oost (Lodewijk Napoleonplantsoen e.o.)
- Zuid (Lunetten-Noord; Nieuw Hoograven-zuid)
- Leidsche Rijn (Parkwijk-zuid)

Figuur 2. Indicatie extra aandacht, naar buurt

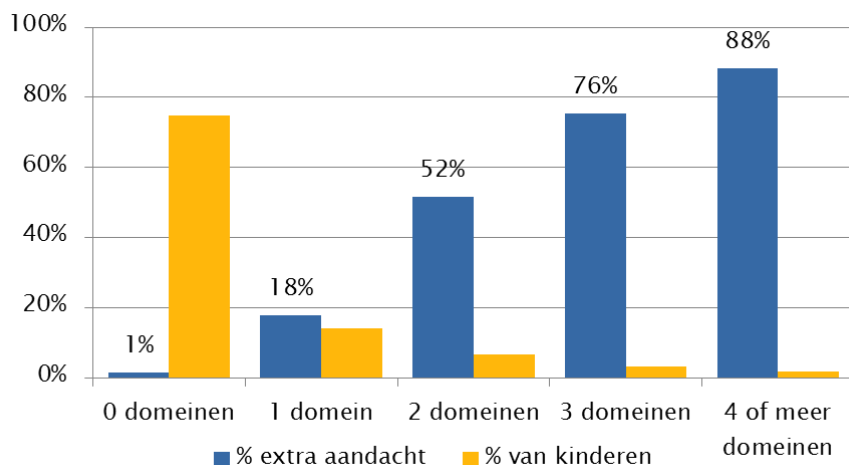

Bedreigende factoren

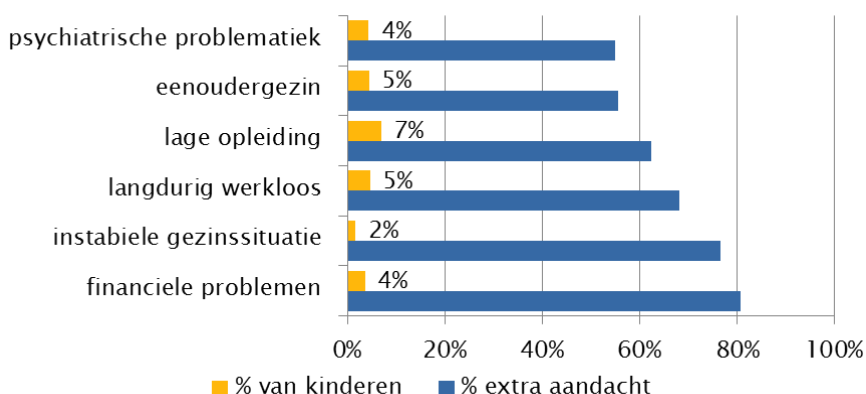
Bij het beoordelen van de bedreigende factoren, betrekken de JGZ-professionals 38 verschillende bedreigende factoren, onderverdeeld in tien domeinen. Voorbeelden van domeinen zijn factoren rondom de zwangerschap of bevalling, de ontwikkeling van het kind of de psychosociale gezondheid van de ouder (zie ook bijlage 1).

De aanwezigheid van bedreigende factoren op meerdere domeinen (stapeling) is een belangrijke reden voor een indicatie extra aandacht. Van de kinderen met bedreigende factoren op één domein (14%) krijgt 18% een indicatie extra aandacht. Wanneer sprake is van stapeling krijgt meer dan de helft van de kinderen deze indicatie (zie figuur 3).

Figuur 3. Percentage kinderen met een indicatie extra aandacht, naar het aantal domeinen waarop bedreigende factoren zijn geregistreerd

Figuur 4. Percentage kinderen met een indicatie extra aandacht, naar bedreigende factor

Bedreigende factoren in het gezin of in de sociale situatie van de ouder of psychiatrische problematiek bij de ouder zijn de belangrijkste redenen om kinderen een indicatie voor extra aandacht te geven (zie figuur 4). Wanneer een van deze factoren aanwezig is, wordt relatief vaak een indicatie voor extra aandacht gegeven. In mindere mate geldt dit ook wanneer bedreigende factoren in de psychosociale situatie van het kind zijn geregistreerd, zoals de aanwezigheid van gedragsproblemen.

In de zorg voor individuele kinderen zijn redenen voor extra aandacht een verstandelijke handicap, huiselijk geweld in het gezin of het feit dat ouders hun kind onvoldoende voorzien van de zorg die nodig is om gezond op te groeien. Deze bedreigende factoren worden niet vaak geregistreerd, maar als dit gebeurt, wordt ook (bijna) altijd een indicatie extra aandacht gegeven.

Beschermende factoren

Wanneer sprake is van bedreigende factoren kijken de JGZ-professionals naar de aanwezigheid van zestien verschillende beschermende factoren; zeven factoren bij het kind en negen factoren bij de ouder. Voor kinderen waar sprake is van één of meer bedreigende factoren geldt dat 61% van deze kinderen geen indicatie extra aandacht krijgt. De belangrijkste redenen voor JGZ-professionals om in te schatten dat het kind niet met extra aandacht gevolgd hoeft te worden, zijn:

- stabiele persoonlijkheid van de ouder(s)
- positieve jeugdervaringen van de ouder(s)
- opvoedcompetenties
- goede financiële situatie

Bij aanwezigheid van deze beschermende factoren, wordt dan ook minder vaak een indicatie extra aandacht geregistreerd.

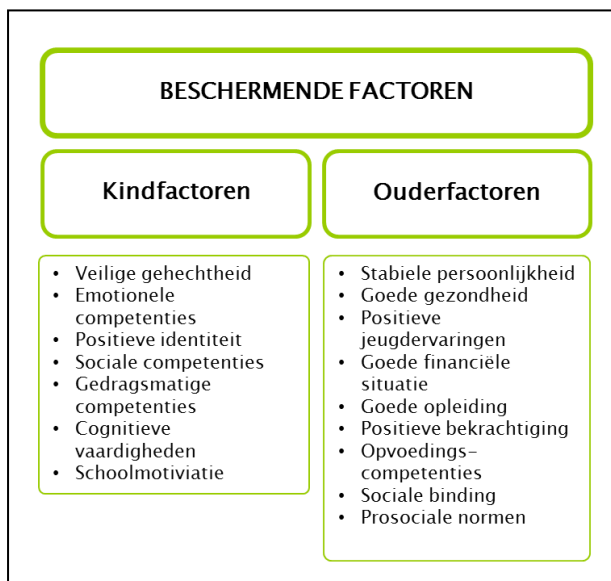
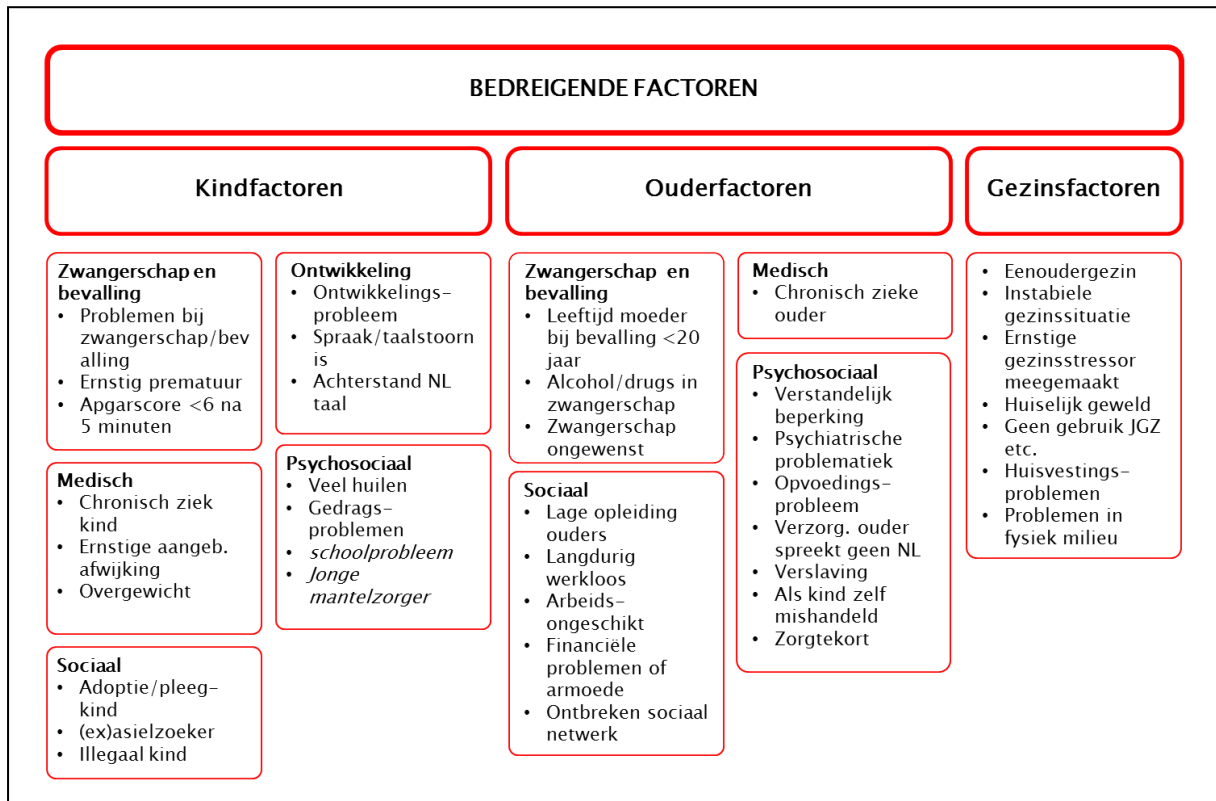
Conclusie en discussie

Iets meer dan één op de tien kinderen in de leeftijd van nul tot vier jaar loopt volgens de professionals van JGZ Utrecht het risico om zich onvoldoende te kunnen ontwikkelen (11%). Op basis van de geregistreerde gegevens is een goed beeld verkregen van de buurten waar veel van deze kinderen wonen. In de gezinnen waar deze kinderen wonen is vaak sprake van stapeling van problematiek op meerdere domeinen of risico's in de gezinssituatie of de sociale situatie van ouders. Voor 2% van de kinderen geldt dat hun ouders het zonder (extra) hulp niet alleen redden.

De resultaten zijn gebaseerd op de registratiegegevens over 98% van de 27.327 kinderen die in 2013 en 2014 contact met de JGZ hebben gehad. Hiermee zijn de gegevens representatief. De aard van de gegevens heeft de resultaten mogelijk wel beïnvloed. De resultaten zijn gebaseerd op wat bekend is bij, en geregistreerd is door JGZ-professionals. Mogelijk kunnen de resultaten hierdoor een vertekend beeld geven.

Bijlagen

BIJLAGE 1. Factoren bij het kind en zijn of haar omgeving die de ontwikkeling van het kind kunnen bedreigen of beschermen

BIJLAGE 2a. Percentage kinderen met een indicatie extra aandacht, naar geslacht, leeftijd, etnische achtergrond, opleiding en wijk

	totaal	extra zorgen	
	n	n	% sig
Utrecht	26833	2893	11%
geslacht			**
jongen	13726	1588	12% h
meisje	13107	1305	10% l
leeftijd			*
<1 jaar	6033	655	11%
1 jaar	5974	589	10% l
2 jaar	4300	528	12% h
3 jaar	10526	1121	11%
achtergrond			**
autochtoon	17674	1012	6% l
Surinaams/Antilliaans	366	69	19% h
Turks	948	195	21% h
Marokkaans	3126	815	26% h
anders	4615	765	17% h
opleiding ouders*			**
laag	2935	1262	43% h
midden	4460	813	18% h
hoog	19236	767	4% l
woonwijk			**
West	2355	202	9% l
Noordwest	2951	373	13% h
Overvecht	2599	1081	42% h
Noordoost	2845	112	4% l
Oost	1639	63	4% l
Binnenstad	664	25	4% l
Zuid	2081	178	9% l
Zuidwest	2976	347	12%
Leidsche Rijn	3354	192	6% l
Vleuten-De Meern	4461	188	4% l

* $p \leq 0,01$; ** $p \leq 0,001$

# opleiding ouders: laag=geen, basisonderwijs of VMBO afgerond
midden=HAVO/VWO of MBO afgerond
hoog=HBO of WO afgerond

BIJLAGE 2b. Percentage kinderen met een indicatie extra aandacht, naar wijk, subwijk en buurt

	totaal		indicatie extra aandacht	
	n		n	%
1 West	2355		202	9%
11 Oog in Al, Welgelegen	798		75	9%
111 Welgelegen, Den Hommel	47		-	-
112 Oog in Al	491		7	1%
113 Halve Maan-zuid	123		35	29%
114 Halve Maan-noord	137		33	24%
12 Lombok, Leidsche weg	836		73	9%
121 Lombok-oost	97		8	8%
122 Leidseweg e.o.	71		14	20%
123 Lombok-west	372		25	7%
124 Laan van Nieuw-Guinea, Spinozaplantsoen e.o.	296		26	9%
13 Nieuw Engeland, Schepenbuurt	721		54	8%
131 Nw Engeland, Th. À Kempisplantsoen e.o.	580		45	8%
132 Schepenbuurt, Bedrijvengebied Cartesiusweg	136		9	7%
133 Bedrijvengebied Lage Weide	5		-	-
2 Noordwest	2951		373	13%
21 Pijlsweerd	313		40	13%
211 Pijlsweerd-zuid	197		18	9%
212 Pijlsweerd-noord	116		22	19%
22 Ondiep, 2e Daalsebuurt	809		88	11%
221 Nijenoord, Hoogstraat e.o.	154		19	12%
222 Ondiep	286		39	14%
223 2e Daalsebuurt e.o.	203		9	4%
224 Egelantierstraat, Mariëndaalstraat e.o.	166		21	13%

	totaal		indicatie extra aandacht	
	n		n	%
23 Zuilen-west	858		87	10%
231 Julianapark e.o.	230		15	7%
232 Elinkwijk e.o.	337		28	8%
233 Pr. Bernardplein e.o., Demkagebied	291		44	15%
24 Zuilen-noord en -oost	971		158	16%
241 Geuzenwijk, De Driehoek	268		42	16%
242 Schaakbuurt e.o.	324		51	16%
243 Queeckhovenplein e.o.	86		32	37%
244 Zuilen-noord	293		33	11%
3 Overvecht	2599		1081	42%
31 Taagdreef, Wolgadreef	632		202	32%
311 Taagdreef, Rubicondreef e.o.	282		87	31%
312 Donaudreef, Wolgadreef e.o.	350		115	33%
32 Zamenhofdreef, Neckardreef	491		195	40%
321 Zamenhofdreef e.o.	150		39	26%
322 Neckardreef e.o.	341		156	46%
33 Vechtzoom, Klopvaart	529		228	43%
331 Vechtzoom-zuid	333		157	47%
332 Vechtzoom-noord, Klopvaart	194		71	37%
333 Bedrijvengebied Overvecht	2		-	-
34 Zambesidreef, Tigrisdreef	947		456	48%
341 Zambesidreef e.o.	476		210	44%
342 Tigrisdreef e.o.	460		245	53%
343 Poldergebied Overvecht	11		-	-

BIJLAGE 2b. Percentage kinderen met een indicatie extra aandacht, naar wijk, subwijk en buurt (vervolg)

	indicatie extra aandacht		
	totaal n	n	%
4 Noordoost	2845	112	4%
41 Votulast	1104	50	5%
411 Vogelenbuurt	328	6	2%
412 Lauwerecht	144	8	6%
413 Staatsliedenbuurt	147	17	12%
414 Tuinwijk-west	217	4	2%
415 Tuinwijk-oost	268	15	6%
42 Tuindorp, Voordorp	837	17	2%
421 Tuindorp, Van Lieflandlaan-west	556	8	1%
422 Tuindorp-oost	154	2	1%
423 Voordorp/Voorveldsepolder	127	7	6%
43 Wittevrouwen, Zeeheldenbuurt	904	45	5%
431 Huizingalaan, Karel Doormanlaan e.o.	67	2	3%
432 Zeeheldenbuurt, Hengeveldstraat e.o.	189	32	17%
433 Wittevrouwen	648	11	2%
5 Oost	1639	63	4%
51 Oudwijk, Buiten Wittevrouwen	624	20	3%
511 Buiten Wittevrouwen	219	11	5%
512 Oudwijk	405	9	2%
52 Abstede Gansstraat	499	32	6%
521 Abstede, Tolsteegsingel e.o.	132	9	7%
522 Sterrenwijk	35	-	-
523 Rubenslaan e.o.	69	1	1%
524 Watervogelbuurt	164	8	5%
525 Lodwijk Napoleonplantsoen e.o.	87	11	13%
526 Maarschalkerweerd, Mereveld	12	-	-

	indicatie extra aandacht		
	totaal n	n	%
53 Wilhelminapark, Rijsweerd	516	11	2%
531 Schildersbuurt	270	6	2%
532 Wilhelminapark e.o.	142	2	1%
533 De Uithof	3	-	-
534 Rijsweerd	90	3	3%
535 Galgenwaard e.o.	11	-	-
6 Binnenstad	664	25	4%
61 Binnenstad city- en winkelgebied	119	6	5%
611 Domplein, Neude, Janskerhof	61	2	3%
612 L. Elisabethstraat, Mariaplaats e.o.	44	-	-
613 Hoog Catharijen, NS, Jaarbeurs	14	-	-
62 Binnenstad woongebied	545	19	4%
621 Wijk C	39	-	-
622 Breedstraat, Plomporetorengracht e.o.	90	0	0%
623 Nobelstraat e.o.	20	-	-
624 Springweg e.o., Geertebuurt	86	3	4%
625 Lange Nieuwstraat e.o.	109	1	1%
626 Nieuwegracht-oost	52	1	2%
627 Bleekstraat e.o.	14	-	-
628 Hooch Boulandt	135	1	1%
7 Zuid	2081	178	9%
71 Lunetten	655	71	11%
711 Lunetten-noord	206	32	16%
712 Lunetten-zuid	449	39	9%

BIJLAGE 2b. Percentage kinderen met een indicatie extra aandacht, naar wijk, subwijk en buurt (vervolg)

	totaal		indicatie extra aandacht			totaal		indicatie extra aandacht	
	n		n	%		n		n	%
72 Oud Hoograven, Tolsteeg	846		31	4%	93 Leidsche Rijn Centrum e.o.	156		7	5%
721 Tolsteeg, Rotsoord	217		18	8%	931 Leidsche Rijn-centrum	0		-	-
722 Oud-Hoograven-noord	386		7	2%	932 Grauwaart	156		7	5%
723 Oud-Hoograven-zuid	243		6	3%	933 Hoge Weide	0		-	-
73 Nieuw Hoograven, Bokkenbuurt	580		76	13%	934 Leeuwesteijn	0		-	-
731 Bokkenbuurt	37		-	-	94 Parkwijk, Langerak	1112		80	7%
732 Nieuw Hoograven-noord	222		17	8%	941 Parkwijk-noord	374		21	6%
733 Nieuw Hoograven-zuid	321		57	18%	942 Parkwijk-zuid	346		40	12%
					943 Langerak	392		19	5%
8 Zuidwest	2976		347	12%	95 Leidsche Rijn-zuid	7		-	-
81 Dichterswijk, Rivierenwijk	1302		63	5%	951 Rijnvliet	7		-	-
811 Dichterswijk	511		26	5%	952/953 Bedrijvengebieden Strijkviertel/Papendorp	0		-	-
812 Rivierenwijk	791		37	5%					
82 Transwijk	269		35	13%	10 Vleuten-De Meern	4461		188	4%
821 Bedrijventerrein Kanaleneiland-zuid	1		-	-	101 Vleuten, Haarzuilens	476		35	7%
822 Transwijk-zuid	56		4	7%	1011 Haarrijn	0		-	-
823 Transwijk-noord	212		30	14%	1012 Haarzuilens e.o., Parkweg-zuid	26		-	-
83 Kanaleneiland	1405		249	18%	1013 Vleuten	420		34	8%
831 Kanaleneiland-zuid	793		121	15%	1014 Leidsche Rijn Park	30		-	-
832 Kanaleneiland-noord	612		128	21%	102 Veldhuizen, Vleuterweide	3171		131	4%
					1021 Vleuterweide-west	817		37	5%
9 Leidsche Rijn	3354		192	6%	1022 Vleuterweide-noord/ooost/centrum	958		44	5%
91 Terwijde, De Wetering	991		62	6%	1023 Vleuterweide-zuid	539		20	4%
911 Bedrijventerrein De Wetering	0		-	-	1024 Veldhuizen	857		30	4%
912 Terwijde-west	534		29	5%	103 De Meern	809		22	3%
913 Terwijde-oost	457		33	7%	1031 De Meern-noord	445		14	3%
92 Het Zand	1088		42	4%	1032 De Meern-zuid	355		8	2%
921 Het Zand-west	831		29	4%	1033 Bedrijvengebied Oudenrijn	9		-	-
922 Het Zand-oost	257		13	5%	104 Rijnenburg	5		-	-
					1041 Rijnenburg	5		-	-

Colofon

uitgave

Volksgesondheid
Gemeente Utrecht
Postbus 16200
3500 CE Utrecht
030 – 286 00 00
epidemiologie@utrecht.nl
www.volksgesondheidsmonitor.nl

rapportage

Laurens van Buren, Joeske Verburg

fotografie

Oksana Kuzmina

bronvermelding

Het overnemen van gegevens uit deze publicatie is toegestaan met de bronvermelding:
Volksgesondheidsmonitor Utrecht, Gemeente Utrecht

Augustus 2016 (2^e herziening in januari 201)